DOI: 10.34015/2523-4552.2020.1.17
УДК 342.951(477)

Кошиков Д. О.,
кандидат юридичних наук,
старший викладач кафедри
поліцейської діяльності та
публічного адміністрування
Харківського національного
університету внутрішніх справ
ORCID: 0000-0002-2546-0965

СУТНІСТЬ ПРАВОВИХ ЗАСАД РЕАЛІЗАЦІЇ ДЕРЖАВНОЇ ПОЛІТИКИ У СФЕРІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

В публікації проведено загальнотеоретичне дослідження змісту терміну «правові засади», здійснено його відмежування від споріднених правових категорій, а також сформульовано його авторське визначення. Наголошено, що сучасні загрози національній безпеці України та економічній безпеці, як її складової, вимагають ретельного аналізу та удосконаленню правових норм, які регулюють відповідні суспільні відносини та політику держави в цій сфері. Проведено класифікацію нормативно-правових актів, які регулюють питання реалізації державної політики в сфері економічної безпеки України в залежності від їх юридичної сили.

Ключові слова: державна політика; економічна безпека; правові засади; реалізація державної політики.

В статье проведено общетеоретическое исследование содержания термина «правовые основы», осуществлена его отграничения от родственных правовых категорий, а также сформулированы его авторское определение. Отмечено, что современные угрозы национальной безопасности Украины и экономической безопасности, как ее составляющей, требуют тщательного анализа и совершенствованию правовых норм, регулирующих соответствующие общественные отношения и политику государству в этой сфере. Проведена классификация нормативно-правовых актов, регулирующих вопросы реализации государственной политики в сфере экономической безопасности Украины в зависимости от их юридической силы.

Ключевые слова: государственная политика; экономическая безопасность; правовые основы; реализация государственной политики.

Постановка проблеми. Державна політика в сфері забезпечення економічної безпеки держави являє собою закріплену чинним законодавством України систему законодавчих, організаційних, управлінських

заходів, яка реалізується, в основному уповноваженими суб'єктами публічної адміністрації при участі політичних партій, інститутів громадянського суспільства та представників бізнес середовища з метою впоряд-

кування та розвитку суспільних економічних відносин, забезпечення реалізації та захисту соціально-економічних прав і свобод громадян, а також створення умов для подальшого розвитку і зростання національної економіки та забезпечення конкурентоспроможності держави у світовому економічному середовищі.

На підставі вищезазначеного можна зробити висновок, що належна реалізація державної політики в сфері економічної безпеки потребує наявності певного правового базису, який у науковій літературі має декілька подібних назв «правові засади», «правова основа», «нормативно-правові засади» та ін. В той же час у науковій літературі немає єдиного визначення змісту цих термінів. Більше того можна стверджувати, що сучасні загрози національній безпеці України та економічній безпеці, як її складової, вимагають ретельного аналізу та удосконаленню правових норм, які регулюють відповідні суспільні відносини та політику державі в цій сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання правових засад реалізації державної політики в сфері місцевого самоврядування та надання адміністративних послуг розглядалися у наукових працях О. В. Звіздай та А. В. Капуловського [1–2]. Щодо сфери правоохоронної діяльності і правосуддя, то можемо відмітити праці О. І. Безпалової, К. В. Муравйова та М. І. Шатернікова [3–5]. Деякі аспекти державної політики в економічній сфері досліджувалися М. Ф. Криштановичем та Л. М. Акімовою [6–7]. Разом із цим слід зазначити, що на даний час відсутній комплексний погляд на проблему визначення правих засад ре-

лізації державної політики в сфері економічної безпеки України, відсутні наукові дослідження щодо визначення самого змісту поняття «правові засади», а також аналізу системи нормативних актів з питань реалізації цієї політики, що на наш погляд, надає зазначеній праці актуальності та наукової новизни.

Постановка завдання. Метою статті є формулювання поняття та ознак терміну «правові засади», проведення його відмежування від інших споріднених категорій, а також здійснення класифікації нормативно-правових актів, які регулюють порядок та особливості реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави.

Виклад основного матеріалу. Зрозуміло, щоб належним чином визначити правові засади реалізації державної політики у сфері забезпечення економічної безпеки держави, доцільно визначитися із змістом базових понять, які мають відношення до предмету наукової публікації, зокрема, «правові засади», «правове регулювання» та ін.

К. В. Муравйов у роботі з питань правових засад реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань пропонує розуміти їх як систему нормативно-правових актів, якими визначаються юридичні підстави, порядок, межі та ключові орієнтири з урахуванням яких відбувається здійснення такої політики [4, с. 157]. О. І. Безпалова, аналізуючи державну політику у правоохоронній сфері, зазначає, що цей процес потребує передусім вироблення та прийняття відповідних нормативно-правових актів, які виступають правовими засадами реалізації державної політики у правоохо-

ронній сфері [3, с. 89]. М. Мазепа розуміє адміністративно-правові засади правоохоронної діяльності Державної служби охорони при МВС України як систему нормативно-правового забезпечення її правоохоронної діяльності, яку складає сукупність законів та підзаконних нормативних актів, що створюють правове поле для її належної організації та функціонування [8, с. 8].

У деяких наукових працях можна зустріти й інший підхід до визначення правових засад. Так Е. Шевченко вказує на те, що правові засади є за своєю сутністю базовими нормами права, однак своє безпосереднє втілення вони знаходять у відповідних нормативно-правових актах, які визначають особливості статусу державного органу [9, с. 166, 168]. Подібно до цієї точки зору М. І. Шатерников вказує на те, що правові засади діяльності господарських судів визначені в нормативно-правових актах, а тому *санкціоновані й забезпечені уповноваженими державою органами* (читай – норми права; курсив. – авт.), це непорушні правила діяльності місцевих, апеляційних та касаційного господарського суду щодо захисту порушених або оспорюваних прав й охоронюваних законом інтересів суб'єктів підприємницької діяльності, вжиття заходів, спрямованих на запобігання правопорушенням, а також діяльності, пов'язаної із організацією господарського судочинства [5, с. 112]. А. В. Капуловський, досліджуючи правові засади надання адміністративних послуг висловлює наступну думку: «Слід виокремити основний документ, нормами якого визначені правові засади реалізації прав, свобод і законних інтересів фізичних та

юридичних осіб у сфері надання адміністративних послуг, – Закон України «Про адміністративні послуги» [2].

В. Назаров та Г. Омеляненко у своїх роботах під засадами кримінального провадження *розуміють виражені в кримінально-процесуальному праві вихідні нормативно-керівні начала* (курсив – авт.), що характеризують його зміст і закріплені в ньому закономірності, що набули нормативного закріплення в Конституції України, Кримінально-процесуальному кодексі та в інших законодавчих актах [10, с. 31].

Отже, на підставі аналізованих визначень та підходів науковців можна зробити висновок, що поняття «правові засади» розуміються у декількох аспектах:

- як система нормативно-правових актів, що регулює певну сферу суспільних відносин або функціонування їх суб'єктів;
- як норми права, що встановлюють певні правила діяльності суб'єктів суспільних відносин, що містяться в законодавчих актах;
- як керівні начала (принципи) відповідної діяльності окремих органів, що закріплені нормами відповідних законодавчих та підзаконних актів.

Дуже близьким за своїм значенням до терміну «правові засади» є поняття «правова основа». Зазначимо, що ці терміни дуже часто використовуються як синоніми, або як дуже близькі за змістом терміни, що зумовлює від нас вивчення цього питання.

Наприклад правову основу оперативно-розшукової діяльності з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність визначають як

закріплені в нормативно-правових актах, науково обґрунтовані, теоретично осмислені та викликані практичною необхідністю правила, що визначають правові, організаційні й тактичні положення використання оперативно-розшукових можливостей з метою забезпечення легальної діяльності оперативних підрозділів правоохоронних органів [11, с. 88–89].

У працях, присвячених питанням публічного адміністрування також вказується на те, що правову основу публічного адміністрування в органах Національної поліції слід визначити як сукупність правових норм, що закріплюються у національних та міжнародних нормативно-правових актах і регулюють суспільні відносини, які виникають в процесі владно-розпорядчої діяльності уповноважених органів, підрозділів та посадових осіб [12, с. 116–117]. Цікавою у зазначеному ракурсі виглядає позиція О. І. Якимця, відповідно до якої правові засади це сутність змісту нормативного регулювання правовідносин. Правові засади – це правова основа, джерело на ґрунті якого будуються різні види діяльності [13, с. 16].

Отже, подібно до поняття «правові засади», термін правова основа розуміється науковцями з двох позицій: як сукупність нормативно-правових актів та як сукупність правових норм, що регулюють певні суспільні відносини або діяльність державного органу. Отже слід зазначити, що дійсно, у працях деяких фахівців терміни «правова основа» та «правові засади» ототожнюються, якщо дослідники визначають їх як певну сукупність нормативних актів,

що регулює визначений вид суспільних відносин.

Якщо дослідити зміст законодавства України, яке регулює організацію та реалізацію державної політики у різних сферах соціально-економічної діяльності, то можна побачити, що вони також по-різному трактують зміст засад державної політики.

Стаття 9 «Основні засади державної політики у сфері позашкільної освіти» профільного закону складається з двох частин: принципи державної політики у сфері позашкільної освіти та кінцевих цілей на які спрямована державна політика у сфері позашкільної освіти [14].

Відповідно до статті 3 Закону України «Про культуру» основними засадами державної політики у цій сфері є: сприяння створенню єдиного культурного простору України, збереженню цілісності культури, захист і збереження культурної спадщини, забезпечення свободи творчості, захист прав інтелектуальної власності, авторського права і суміжних прав, гарантування прав громадян у сфері культури [15].

Закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності» складається з наступних розділів: «Загальні положення» (принципи державної регуляторної політики, планування діяльності з підготовки проектів регуляторних актів, підготовка аналізу регуляторного впливу тощо), «Здійснення державної регуляторної політики Верховною радою України», «Здійснення державної регуляторної політики Кабінетом міністрів України, центральними органами виконавчої влади та їх територіальними органами», «Відпові-

дальність за порушення порядку регуляторної діяльності» [16].

Постановою Верховної Ради України «Засади державної політики України в галузі прав людини» закріплені принципи державної політики в галузі прав людини та основні напрями державної політики в галузі прав людини [17]. Нарешті, Закон України «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» у статті 1 містить положення згідно з якими засади внутрішньої і зовнішньої політики визначають принципи та пріоритети державної політики у відповідних сферах [18].

Отже, нормативно-правові акти України дають змогу висловити наступні узагальнення щодо змісту правових засад:

- це принципи та основні напрями (пріоритети) реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя;
- це визначений порядок (процедура) здійснення та реалізації державної політики;
- це цілі на досягнення яких спрямована державна політика.

З цього приводу маємо має висловити свою думку щодо змісту термінів «правові засади» та «правова основа».

Складова цих визначення «правова» та «правові» говорить нам про те, що в основі цих сутностей лежать норми права, тобто загальнообов'язкові, формально визначені правила поведінки, встановлені та гарантовані державою. Як відомо, норми права не можуть існувати самі по собі, вони містяться у нормативних актах – офіційних документах, прийнятих у визначеному порядку уповноваженими органами публічної влади.

Складова «засади» може ототожнюватися як із принципами та напрямками здійснення певної діяльності держави, а в нашому випадку – державної політики, так і з певною процедурою реалізації такої політики, що включає в себе мету, завдання, форми, методи реалізації державної політики, перелік уповноважених суб'єктів.

У вузькому сенсі правові засади дійсно можуть розумітися у якості керівних принципів чи напрямів реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки, що закріплені відповідними нормами права. В широкому сенсі правові засади може трактуватися як сукупність певних інституційних та організаційних правил, алгоритмів, процедур, параметрів реалізації державної політики в сфері економічної безпеки, які закріплені у нормах права, що містяться в законах та підзаконних актах України. Тобто при вузькому підході правові засади це виключно принципи, що містяться у певному нормативному акті – законі, концепції, стратегії. Така позиція пов'язана, насамперед, із тим, що термін «принцип» у багатьох наукових працях визначається через поняття «правила», «начала», «керівні засади», «ключові ідеї» тощо.

У той же час широкий підхід дозволяє відійти від розуміння принципів, як правових засад, оскільки ми вважаємо, що правові засади це різноманітні норми права на підставі яких здійснюється реалізація державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки. Зазначені положення встановлюють мету та завдання державної політики, основних суб'єктів її реалізації, їх повноваження, предметну та територіаль-

ну підвідомчість, можливі межі юридичної відповідальності за порушення відповідних правових приписів. В широкому розумінні термін «правові засади» має синонімічне значення із поняттям «правова основа», тобто це комплексне, правове підґрунтя реалізації розглядуваної у цій публікації державної політики.

Отже, правові засади реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави слід визначити як систему норм права, які закріплені в чинному законодавстві України, підзаконних нормативних актах, програмних та стратегічних документах держави, які встановлюють мету, завдання, правила, порядок, процедури діяльності уповноважених суб'єктів щодо врегулювання та розвитку суспільних економічних відносин, забезпечення реалізації соціально-економічних прав і свобод громадян, їх захисту у випадку порушення, створення умов для подальшого розвитку і зростання національної економіки та забезпечення конкурентоспроможності держави у світовому економічному середовищі.

З цього визначення випливає також декілька важливих додаткових тез. Так, ми наголошували на тім, що інколи поняття «правові засади» визначається як система нормативно-правових актів. В той же час вище ми вказували на те, що правовим базисом будь-якої діяльності є саме норма права, що виступає складовою частиною більш комплексного утворення – нормативно-правового акту, тобто більш коректно говорити саме про систему правових норм, а не нормативно-правових актів, оскільки не всі норми певних нормативних актів можуть мати відношення до питання економічної безпеки.

Якщо постане питання аналізу конкретних нормативних приписів щодо реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки, то його доцільно здійснювати за критеріями класифікації нормативно-правових актів: Конституція України, законодавчі акти, підзаконні нормативні акти, міжнародні нормативно-правові акти. Саме в цьому, на наш погляд, і міститься помилка деяких дослідників в частині визначення сутності терміну «правові засади», коли критерії класифікації об'єкта ототожнюють із самим об'єктом.

Складність класифікації правових норм, що регулюють питання забезпечення економічної безпеки України зумовлюється тим, що до її складових елементів відносяться фінансова безпека, макроекономічна безпека, виробнича безпека, енергетична безпека, зовнішньоекономічна безпека, інвестиційно-інноваційна безпека. Крім того, деякі дослідники включають до її структури соціальну, продовольчу та демографічну безпеку. Отже ми впевнені, що дослідження правових основ організації системи економічної безпеки та реалізації державної політики у цій сфері доцільно здійснювати засновуючись на загальноприйнятій класифікації нормативно-правових актів.

Конституція України. Її норми є основоположними в плані закріплення основних економічних прав і свобод людини і громадянина. Так, норми Основного закону говорять, що права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість діяльності держави, тобто державна політика в будь-якій сфері має відповідати нормам Конституції. Стаття 41 зазначає, що громадяни

для задоволення своїх потреб можуть користуватися об'єктами права державної та комунальної власності, що ніхто не може бути протиправно позбавлений права власності, а само право приватної власності є непорушним. Стаття 42 містить норми про те, що кожен має право на підприємницьку діяльність, яка не заборонена законом, а держава забезпечує захист конкуренції у підприємницькій діяльності. У разі ж порушення своїх прав Конституція України гарантує кожному право на оскарження в суді рішень, дій чи бездіяльності органів державної влади, органів місцевого самоврядування, посадових і службових осіб. Конституція також визначає право Верховної Ради України на затвердження загальнодержавних програм економічного, науково-технічного, соціального розвитку, а також закріплює правило згідно з яким виключно законами України визначаються правовий режим власності, правила конкуренції антимонопольного регулювання та засади зовнішніх зносин й зовнішньоекономічної діяльності (стаття 92).

У свою чергу, Кабінет Міністрів України має обов'язок із забезпечення економічної самостійності України, здійснення внутрішньої і зовнішньої політики держави. Цей вищий орган виконавчої влади розробляє і здійснює загальнодержавні програми економічного, науково-технічного, соціального і культурного розвитку України (стаття 116) [19].

Законодавчі акти. До них, насамперед, відносяться кодекси України та закони України. Серед перших профільних документів слід відмітити податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI, Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-

VI, Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI, Кодекс України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII, Господарський кодекс України від 16.01.2003 № 436-IV.

Наступним є закони, що визначають зовнішню та внутрішню політику держави, в т. ч. в сфері економічної безпеки: «Про засади державної регіональної політики» від 05.02.2015 № 156-VIII, «Про засади внутрішньої і зовнішньої політики» від 01.07.2010 № 2411-VI, «Про національну безпеку України» від 21.06.2018 № 2469-VIII, «Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні» від 30.10.1996 № 448/96-ВР, «Про захист від недобросовісної конкуренції» від 07.06.1996 № 236/96-ВР, «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 № 1560-XII.

Окремо слід виділити закони, що встановлюють правовий статус деяких суб'єктів забезпечення економічної безпеки держави, а саме: «Про Національний банк України» від 20.05.1999 № 679-XIV, «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» від 22.09.2016 № 1540-VIII, «Про Антимонопольний комітет України» від 26.11.1993 № 3659-XII, «Про Рахункову палату» від 02.07.2015 № 576-VIII.

Підзаконні нормативні акти. Серед цих документів необхідно вказати на документи Кабінету Міністрів України, відомчі нормативні акти центральних органів виконавчої влади, нормативні акти місцевих органів влади. Щодо актів Уряду, можна відмітити постанови «Деякі питання управління державними інвестиціями» від 22.07.2015 № 571,

«Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства, від 11.09.2019 № 838, «Про Державну фіскальну службу України» від 21.05.2014 № 236, а також розпорядження «Про схвалення Концепції забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері» від 15.08.2012 № 569-р.

У правоохоронній сфері слід згадати про наказ Міністерства фінансів України від 02.07.2016 № 566 «Про затвердження Інструкції з оформлення органами доходів і зборів матеріалів про адміністративні правопорушення», наказ Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів від 20.09.2018 № 294/770 «Про затвердження Порядку отримання інформації про рахунки платників податків, які взяті на облік у контролюючих органах».

Міжнародні нормативні акти. Роль цих документів дуже важлива, оскільки вони є певним підґрунтям реалізації загальносвітової політики в сфері економічної безпеки, виступають орієнтиром для ухвалення національних нормативних актів із економічних питань, питань протидії економічній злочинності та налагодження міжнародного співробітництва в сфері фінансів, митної справи, інвестиційної діяльності тощо. На цій підставі вважаємо, що слід виділити норми наступних міжнародних нормативних актів, що були ратифіковані Україною та положення яких виступають правовими засадами реалізації вітчизняної державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки: 1) заключний акт Наради з безпеки та співробітництва в Європі від 01.08.1975, 2) Кри-

мінальну конвенцію про боротьбу з корупцією (ETS 173) від 27.01.1999, 3) Цивільну конвенцію про боротьбу з корупцією від 04.11.1999, 4) Конвенцію Ради Європи про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом, та про фінансування тероризму від 16.05.2005, 5) Міжнародний кодекс поведінки державних посадових осіб від 23.07.1996, 6) Резолюцію ООН «Попередження злочинності та кримінальне правосуддя у контексті розвитку: реалізації та перспективи міжнародного співробітництва» від 07.09.1990, 7) Європейську конвенцію про деякі міжнародні аспекти банкрутства (ETS 136) від 05.06.1990, 8) Конвенцію про відмивання, пошук, арешт та конфіскацію доходів, одержаних злочинним шляхом від 08.11.1990 тощо.

Висновки.

1. Усе різноманіття наукових поглядів на сутність терміну «правові засади» можна звести до наступних позицій: це принципи та основні напрями (пріоритети) реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя; це визначений порядок (процедура) здійснення та реалізації державної політики; це цілі на досягнення яких спрямована державна політика.

2. Пропонуємо при визначенні сутності правових засад дотримуватися широкого підходу їх розуміння, який говорить, що це сукупність певних інституційних та організаційних правил, алгоритмів, процедур, параметрів реалізації державної політики в сфері економічної безпеки, які закріплені у нормах права, що містяться в законах та підзаконних актах України. В широкому

розумінні термін «правові засади» має синонімічне значення із поняттям «правова основа», тобто це комплексне, правове підґрунтя реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави.

3. Правові засади реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави – це система норм права, які закріплені в чинному законодавстві України, підзаконних нормативних актах, програмних та стратегічних документах держави, які встановлюють мету, завдання, правила, порядок, процедури діяльності уповноважених суб'єктів щодо врегулювання та розвитку суспільних економічних відносин, забезпечення реалізації соціально-економічних прав і свобод громадян, їх захисту у випадку порушення, створення умов для по-

дальшого розвитку і зростання національної економіки та забезпечення конкурентоспроможності.

4. Правові засади реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки України містяться в нормах Конституції України, законодавчих актах (законах, кодексах), підзаконних нормативних актах (актах Уряду, центральних та місцевих органів виконавчої влади), міжнародних нормативно-правових актах та угодах, ратифікованих Україною у встановленому порядку.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень маємо визначити аналіз системи та повноважень суб'єктів реалізації державної політики в сфері забезпечення економічної безпеки держави.

Список використаних джерел

1. Звіздай О. В. Нормативно-правові засади розвитку місцевого самоврядування в Україні. *Актуальні проблеми державного управління*. 2015. № 1. С. 242–249.
2. Капуловський А. В. Нормативно-правові засади надання адміністративних послуг: їх еволюція та сучасний стан. *Державне управління: теорія та практика*. 2013. № 2. С. 246–254.
3. Безпалова О. І. Правові засади реалізації державної політики у правоохоронній сфері. *Право і Безпека*. 2012. № 3. С. 87–92.
4. Муравйов К. В. До проблеми визначення поняття правові засади реалізації державної політики у сфері виконання кримінальних покарань. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія «Право». 2014. Вип. 29. Ч. 2. Т. 3. С. 154–157.
5. Шатерніков М. І. Теоретичні підходи до визначення поняття «правові засади діяльності господарських судів». *Європейські перспективи*. 2015. Вип. 6. С. 108–112.
6. Державна політика забезпечення національної безпеки України: основні напрямки та особливості здійснення: монографія / Криштанович М. Ф., Пушак Я. Я., Флейчук М. І., Франчук В. І. Львів : Сполом, 2020. 418 с.
7. Акімова Л. М. Становлення системи економічної безпеки держави в Україні: сутність, рівні, складники. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2018. Вип. 1(19). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01\(19\)/3.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01(19)/3.pdf) (дата звернення: 11.02.2020).
8. Мазепа М. Адміністративно-правові засади правоохоронної діяльності Державної служби охорони при МВС України. Харків, 2012. 263 с.

9. Шевченко Е. Системність закріплення адміністративно-правових засад діяльності адміністративних судів як чинник ефективності діяльності цього органу держави. *Вісник Запорізького національного університету. Юридичні науки*. 2010. № 4. С. 165–170.
10. Назаров В. В., Омеляненко Г. М. Кримінальний процес України. Київ : Атіка, 2008. 584 с.
11. Поляк С. П. Правові основи діяльності оперативних підрозділів кримінальної поліції Національної поліції України з протидії втягненню неповнолітніх у злочинну діяльність. *Форум права*. 2017. № 2. С. 87–94.
12. Бугайчук К. Л. Публічне адміністрування в органах Національної поліції України: монографія. Харків : Панов, 2019. 575 с.
13. Якимець О. І. Правові засади використання науково-технічних засобів у цивільному процесі. *Науковий вісник НАВС*. 2002. № 2. С. 15–18.
14. Про позашкільну освіту: Закон України від 22.06.2000 № 1841-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1841-14> (дата звернення: 11.02.2020).
15. Про культуру: Закон України від 14.12.2010 № 2778-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (дата звернення: 11.02.2020).
16. Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності: Закон України від 11.09.2003 № 1160-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1160-15> (дата звернення: 11.02.2020).
17. Про Засади державної політики України в галузі прав людини: Постанова Верховної Ради України від 17.06.1999 № 757-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/757-14> (дата звернення: 08.02.2020).
18. Про засади внутрішньої і зовнішньої політики Закон України від 01.07.2010 № 2411-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2411-17> (дата звернення: 13.02.2020).
19. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.01.2020).

References

- Zvzdaj, O. V. (2015). Normativno-pravovi zasady rozvitku miscevogo samovryaduvannya v Ukrayini. *Aktualni problemi derzhavnogo upravlinnya*, 1, 242–249 [in Ukrainian].
- Kapulovskij, A. V. (2013). Normativno-pravovi zasady nadannya administrativnih poslug: yih evolyuciya ta suchasnij stan. *Derzhavne upravlinnya: teoriya ta praktika*, 2, 246–254 [in Ukrainian].
- Bezpalova, O. I. (2012). Pravovi zasady realizaciyi derzhavnoyi politiki u pravoohoronnij sferi. *Pravo i Bezpeka*, 3, 87–92 [in Ukrainian].
- Muravjov, K.V. (2014). Do problemi viznachennya ponyattya pravovi zasady realizaciyi derzhavnoyi politiki u sferi vikonannya kriminalnih pokaran. *Naukovij visnik Uzhgorodskogo nacionalnogo universitetu. Seriya «Pravo»*, 29, 2, 3, 154–157 [in Ukrainian].
- Shaternikov, M. I. (2015). Teoretichni pidhodi do viznachennya ponyattya «pravovi zasady diyalnosti gospodarskih sudiv». *Yevropejski perspektivi*, 6, 108–112 [in Ukrainian].
- Krishtanovich, M. F., Pushak, Ya.Ya., Flejchuk, M.I., Franchuk, V. I. (2020). *Derzhavna politika zabezpechennya nacionalnoyi bezpeki Ukrayini: osnovni napryamki ta osoblivosti zdiysnennya*. Lviv: Spolom [in Ukrainian].
- Akimova, L. M. (2018). Stanovlennya sistemi ekonomichnoyi bezpeki derzhavi v Ukrayini: sutnist, rivni, skladniki. *Publichne administruvannya: teoriya ta praktika*, 1(19).

URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01\(19\)/3.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2018-01(19)/3.pdf) (data zvernennya: 11.02.2020) [in Ukrainian].

Mazepa, M. (2012). *Administrativno-pravovi zasady pravoohoronnoyi diyalnosti Derzhavnoyi sluzhbi ohoroni pri MVS Ukrayini*. Harkiv [in Ukrainian].

Shevchenko, E. (2010). Sistemnist zakriplennya administrativno-pravovih zasad diyalnosti administrativnih sudiv yak chinnik efektyvnosti diyalnosti cogo organu derzhavi. *Visnik Zaporizkogo nacionalnogo universitetu. Yuridichni nauki*, 4, 165–170 [in Ukrainian].

Nazarov, V. V., Omelyanenko, G. M. (2008). *Kriminalnij proces Ukrayini*. Kiyiv: Atika [in Ukrainian].

Polyak, S. P. (2017). Pravovi osnovi diyalnosti operativnih pidrozdiliv kriminalnoyi policiyi Nacionalnoyi policiyi Ukrayini z protidiyi vtyagnennyu nepovnolitnih u zlochinnu diyalnist. *Forum prava*, 2, 87–94 [in Ukrainian].

Bugajchuk, K. L. (2019). *Publichne administruvannya v organah Nacionalnoyi policiyi Ukrayini*. Harkiv: Panov [in Ukrainian].

Yakimec, O. I. (2002). Pravovi zasady vikoristannya naukovo-tehnichnih zasobiv u civilnomu procesi. *Naukovij visnik NAVS*, 2, 15–18 [in Ukrainian].

D. Koshikov, PhD in Law, Senior Lecturer of the department of Police Activity and Public Administration of the Faculty No. 3 of Kharkiv National University of Internal Affairs

ORCID: 0000-0002-2546-0965

Essence of legal principles for implementation of state policy in the field of providing economic security of the state

The author made a theoretical study of the meaning of the term "legal basis", distinguished it from related legal categories, and formulated its author's definition. It is emphasized that the current threats to the national security of Ukraine and economic security, as its component, require careful analysis and improvement of legal norms that regulate the relevant public relations and policy of the state in this sphere. It is concluded that the legal basis for the implementation of state policy in the sphere of ensuring the economic security of the state is a system of norms of law, which are enshrined in the current legislation of Ukraine, by-laws, program and strategic documents of the state, which establish the purpose, tasks, rules, procedure, procedures of activity authorized entities on the regulation and development of social economic relations, ensuring the realization of socio-economic rights and freedoms of citizens, their protection in case of violation, creation conditions for further development and growth of the national economy and ensuring competitiveness.

It is argued that the legal bases for the implementation of state policy in the sphere of economic security of Ukraine are contained in the norms of the Constitution of Ukraine, legislative acts (laws, codes), by-laws (acts of the Government, central and local executive bodies), international normative and legal acts ratified by Ukraine in due course. The classification of normative legal acts regulating the issues of realization of state policy in the sphere of economic security of Ukraine depending on their legal force is carried out. It is emphasized that the complexity

of the classification of legal norms governing the issues of ensuring the economic security of Ukraine is due to the fact that its components include financial security, macroeconomic security, industrial security, energy security, foreign economic security, investment and innovation security.

Keywords: *state policy; economic security; legal basis; implementation of public policy.*